

By special order to friends of TASHMA

תא שמע

פרשת בהר - בחוקתי

זמנים

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

כתוב בתחילת הפרשה: "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם", ומפרש רש"י - הו' עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, וכוונת רש"י שאי אפשר לשמור ולקיים את התורה בשיקול הנכון אם אדם אינו עמל בה! איך אדם ידע אם עליו לעשות תעניות דיבור ועשר טבילות ביום? הרי טבילות זה דבר טוב, ולשתוק זה גם דבר טוב, אם כן אולי כדאי לעשות שני דברים אלה כל ימיו ובכל רגע? לכן אומר רש"י שרק על ידי עמל התורה אדם מקבל את השכל הנכון איך לקיים את המצוות ובאיזה מידה!! אחרי שאדם קובע עתים לתורה ועמל בזמן זה, הוא בונה לעצמו שם טוב!! וזה מה שאנו אומרים בשבועות אלה בפרקי אבות: "קנה שם טוב קנה לעצמו".

שלום, אני רוצה לקנות לחבר שלי
"שם טוב"

בדרך כלל אדם שהולך לקנות דברים בחנות הוא קונה לעצמו או למשפחתו, ורק לפעמים הוא הולך לקנות בשביל אחרים, אבל יש דברים שברור לנו שהאדם קונה רק לעצמו ולא לאחרים כי לא שייך לקנות את הדבר הזה לאחרים, ולמשל "שם טוב", אדם שמשך שנים עשה לעצמו שם טוב זה ודאי שהוא עשה זאת לעצמו ולא לאחרים! אם כן צריך להבין את הנאמר בפרקי אבות: "קנה שם טוב קנה לעצמו", ודאי שזה לעצמו, וכי הוא יכול לקנות שם טוב לאחרים?!

אלא הביאור הוא כך: בתחילת מסכת אבות כתוב - משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע,

ומפרש שם רש"י למה נאמר "ומסרה ליהושע" ולא כתוב ומסרה לאלעזר או לפנחס או לשבעים זקנים המתנבאים במחנה? ואומר רש"י שמשנה רבינו לא רצה למסור את התורה אלא למי שהיה ממית עצמו מנעוריו באהלי החכמה וקנה שם טוב בעולם וזהו יהושע שנאמר יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.

דברי רש"י מוכנים למה משה רבינו מסר את התורה ליהושע, אבל קצת פלא שרש"י כתב

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

מר ששון גר בקומה העליונה בבית משותף. עם התרחבות המשפחה

ביקש לבנות קומה נוספת לדירתו על גג הבניין. ומכוון שגג הבניין הוא רכוש משותף, עבר מר ששון בין דיירי הבניין ובקש את רשותם. כולם הסכימו לתת את חלקם על הגג מבלי שיצטרך לשלם להם על כך. מלא בשמחה, הוא הזמין קבוצה של פועלים ערביים, והם הגיעו ביום ראשון בבוקר, והתחילו להזיז את דודי

השמש כדי שיוכלו להתחיל בבניה.

בסוף היום עלתה לביתו של מר ששון משלחת של דיירי הבניין ודרשו שישלם על פי שומת שמאי את השווי של הגג, ואם לא, הם מושכים את הסכמתם לבניה שלו.

הטענות:

השכנים טוענים שכיוון שהגג הוא רכוש משותף, ברור שצריכים לשלם להם על חלקם, והם לא הפריירים של אף אחד, לתת רכוש כזה בחינם. מר ששון טוען שהמתנה כבר ניתנה לו, והם לא יכולים לחזור בהם, והשכנים

משיבים, שהם רק "אמרו" שיתנו לו, ולא נעשה שום קנין עדיין, ולכן הם

www.tashma.net

כאן עוד ענין וכתב שיהושע "קנה שם טוב בעולם", מה זה השם טוב הזה?! אנחנו חייבים לברר כי זה הסיבה שמשה מסר את התורה ליהושע! זה חייב להיות ענין גדול מאוד!!
מה זה שם טוב?

באה המשנה ומסבירה לנו מה זה שם טוב, ואומרת, קנה שם טוב קנה לעצמו!!! מה זה "שם טוב"? שם טוב מקבלים לא על ידי שאדם יסתובב ויכריז מי הוא וינסה לשכנע את כולם שהוא אדיר וחזק, אלא שם טוב אדם קונה רק על ידי שהוא קונה בשביל עצמו, לא בכדי שכולם ידעו מי הוא, אלא בשביל שהוא עצמו יהיה גדול, שהוא יושב ומשקיע בכדי לגדול בעבודת ה', אדם שקובע שיעור וכל הסיבה שהוא לומד בשעה הזו זה רק בשביל מצוות תלמוד תורה, האדם הזה קנה שם טוב לעצמו לא בשביל שאחרים יגדלו אותו, ולכן זה ודאי שם טוב.
ואני אוסיף נקודה - אנשים העוסקים לפרנסתם יכולים

לקנות שם טוב על ידי הלימוד שהם לומדים בשיעור כל יום אפילו יותר מחלק מי שלומד כל היום, כי אדם שלומד כל היום לפעמים יכול להתנאות ושקוראים לו רב, ראש ישיבה, דיין, ולכן הוא צריך מאוד להזהר שהוא קונה שם טוב לעצמו ולא יכשל לקנות שם טוב בשביל שאחרים יראו אותו, אבל העוסקים לפרנסתם הרי השיעור תורה שהוא לומד ודאי שכונתו רק למצוות תלמוד תורה, כי לא יקראו לו רב אחרי שעה של לימוד, אם כן עמל התורה שלו הוא עמל נקי, הוא קונה שם טוב כי הוא מחשב רק לעצמו ולא שהוא לומד כדי שכולם ידעו!!
לבן יהושע זכה שמשה רבינו ימסור לו את התורה, כי הוא היה "נער לא ימיש מתוך האהל" שהוא היה עמל בתורה באהל שאף אחד לא ראה ובלי פירסום, אלא רק בשביל עמל התורה ובכדי לגדול, וכך היה עושה יומם ולילה! ואז זה נקרא שהוא קנה שם טוב, כי הוא קנה רק לעצמו ולא בשביל אחרים שיראו!!

משפט שלמה - המשך

יכולים לחזור בהם.

פסק הדין:

מר ששון יכול להמשיך בבניה שלו, ואינו צריך לשלם לשכנים את חלקם.

הסבר:

יש להקדים, שמבואר בחו"מ ס' קפ"ט שאין המקח נגמר בדברים, ולכן, ההסכמה שניתנה אינה קנין והעברת בעלות. ולכן אם לא הייתה התחלת העבודה, היו השכנים יכולים לחזור בהם מלתת למר ששון את הגג במתנה, ולדרוש תשלום. אבל אע"פ שהם יכולים לחזור, הם נחשבים למחוסרי אמנה, ואין רוח חכמים נוחה מהם כמבואר בס' ר"ד סעיף ז', ופירש הסמ"ע שם שאין לחכמי ישראל נחת ממעשיו של זה. וכתוב עוד שהם לא עשו "מעשה ישראל".

אבל אי אפשר למנוע מהם מלחזור בם כל עוד שלא נעשה קנין.

אבל כיוון שמר ששון כבר התחיל בעבודה, מבואר במס' ב"ב כי חזקת הבתים בדף נ"ג, שאחת מהדרכים לקנות קרקע היא על ידי "קנין חזקה". אם עשה מעשה המועיל לקרקע כגון: שהתקין מנעול או בנה גדר. ובחו"מ ס' קצ"ב מבואר שסתירת בנין ישן על-מנת לבנות חדש נחשבת לתיקון הקרקע, ולכן במקרה שלנו יש קנין חזקה בכך שהתחילו להזיז את דודי השמש ולהכין את המקום לבניה.

אבל עדיין יש לדון, כי הקנין חזקה נעשה על ידי פועלים ערבים, ומבואר

בחו"מ ס' קפ"ח סעיף א', שאין גוי יכול להיות שליח ליהודי, כי הם אינם בני שליחות. ולכן המעשה שנעשה ע"י הפועלים אינו עבור מר ששון. ואיך ניתן לומר שהוא קנה כשהוא בעצמו לא עשה שום עבודה? אבל בגמרא ב"מ דף י' מבואר שפועל הוא אינו שליח אלא יותר מזה. ויד פועל כיד בעל הבית. ובספר מחנה אפרים, הגאון מסתפק בקנין חזקה שנעשה על-ידי פועלים נוכרים, האם מועיל הקנין לבעל הבית או לאו. והספק הוא משום שמבואר בגמרא גיטין דף כ"א שאם בעל נתן גט לעבד כענני של אשתו אין הגט מועיל, כי צריך לתת לאישה או לחצרה, ויד העבד אינו ידה אלא חצרה. ויש גז"כ שחצר המהלכת אינה קונה, והעבד הולך, ולכן אין גט מועיל אלא אם כן העבד קשור, ולמה לא אמרין שיד פועל כיד בעל הבית וכאילו ניתן לאישה?

אבל נתיבות המשפט פוסק שהקנין מועיל אע"פ שנעשה ע"י פועלים נכרים, ודוחה את ספקו של המחנה אפרים. מסביר הנתיבות שבכל קנין הגבהה יש שני דברים:

החפץ נקנה על ידי שהובא לרשותו של בעל הבית, ולזה צריך שיבואו לחצרו או לרשותו, ולכן הבא לידו של פועל או עבד אינו מועיל כי זה חצר המהלכת.

שיהיה החפץ הנקנה מוגבה מכוחו של הקונה, ולכך צריך ליגע

בחפץ, רק שיגרום להגבהתו. **וכן** בקנין משיכה מבואר שאפילו אם הקונה קורא לבעל חי והוא בא אליו זה נחשב לקנין משיכה. ואע"פ שלא נגע, אלא גרם לתזוזתו של החפץ הנקנה. ולכן אם אמר לפועל למשוך את הבהמה שהוא רוצה לקנות, בעל הבית נחשב לקונה, כי הוא גרם את משיכתו ע"י הוראותיו לפועל. אבל אם הפועל הנוכרי היה מושך לרשותו שלו (של הגוי) הקנין לא היה מועיל, כי לזה צריך שליחות, ואין שליחות לנוכרי כפי שבארנו.

וכן בקנין חזקה, כיוון שבעל הבית **גרם** שיעשו מעשה המתקן את הקרקע, או במקרה שלנו את הגג, ומכין אותו לבניה, נחשב הדבר כקנין שעשה בעל הבית בעצמו, כי יד הפועל כיד בעל הבית. ואין כאן שום חיסרון כי אין שליחות לנוכרי. ואע"פ שצריך כוונה לכל קנין, והפועל לא מתכוון לקנות, אין זה מפריע כי כוונת בעל הבית שהוא הקונה, מספיקה. ורק אם קניינו היה ע"י שליח, היינו צריכים שהשליח יתכוון לקנות, ולא היו מועילות כוונותיו של בעל הבית. אבל כשהקנין נעשה ע"י פועל, ולא שליח, בעל הבית לבדו צריך להתכוון. ולכן במקרה שלנו, כיוון שהשכנים הסכימו לתת למר ששון את הגג במתנה, ומר ששון שלח את פועליו להתחיל בעבודה, הושלם קניינו על ידם, ולכן אין השכנים יכולים לחזור בהם ולדרוש תשלום.

פחד שעכשיו זה כאילו כל התורה שלו זה בשביל רווח שיעשו לו טובה בגלל שקוראים לו רבי טרפון!! ואת זה הוא לא רצה בשום אופן!!

ונמשיך עוד:

איזה לימוד?

שאלת השאלות! איזה סוג לימוד תורה אדם צריך ללמוד? ודאי שצריך להקדיש זמן ללימוד את ההלכות כי אדם חייב לדעת מה לעשות וממה להזהר, אבל אדם חייב גם להקדיש זמן ביום שבו הוא מתעמק ומאמץ את שכלו למצוות תלמוד תורה! אם אדם לא מתאמץ בעמל התורה זה דומה לזה שאם הקב"ה היה מצוה אותו להרים סלע ואדם היה יושב על כסא רגל על רגל ונשען קצת להרים את הסלע, ודאי שהוא לא היה נוהג כך אלא היה קם מלא קומתו ועם שתי ידיים מתאמץ ומרים! הקב"ה שברא לנו את המה, ברא לנו את השכל וכי נשב רגל על רגל רק לשמוע איזה דרשה קלילה? ודאי שלא!!

אדם צריך לקבוע זמן ביום ללימוד של מאמץ ורק תורה כזו משנה את האדם ומעלה אותו בדרגות, ואני אבאר יותר: יש בעולם הזה ימים, נהרות, אגמים, וכן עוד הרבה סוגים של כינוסים של מים, למה קוראים ל"מקוה" מקוה, כי כתוב בפרשת בראשית שהקב"ה אמר "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן" זאת אומרת שלמעשה כל הים הגדול זה מקוה, כינוס של מים, וכך באמת כתוב עוד בפרשת בראשית "ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב", רואים שלמעשה כל המים הם מקוה, כינוס, רק יש מקוה ענק שזה ים האוקיינוס, ויש ים קטן יותר כמו הים התיכון, ויש כינרת, ויש בריכה, ויש מקוה מקוה, למעשה אין הבדל גדול ביניהם ורק בגודל יש הבדל שאחד גדול יותר והשני פחות, אחד עם יותר מים והשני פחות, אבל דבר אחד משותף עם כולם, שאם אדם יודע לשחות הוא יודע, רק יש אחד שיכול לשחות יותר מהר ויותר זמן ויש אחד שלא יכול אלא רק בכריכה מצד אחד לצד השני, אבל המשותף בכל השחינים האלה זה שהם שוחים במקוה, במים שמונחים כאן לפניך רק תיכנס ותשחה כפי כחך!!

כך זה בלימוד שטחי, לימוד בלי עמל אמיתי של מאמץ עד כלות הכח השכלי, זה סך הכל תלוי בכישרון, כל התורה נמצאת כאן במקוה ורק השאלה היא איזה שחיין אתה ועד איפוא אתה יכול לשחות. **אבל** לימוד של עמל אמיתי זה בכלל לא מקוה, לא מקוה קטן ולא מקוה גדול, אלא זה משהו חדש, זה מים שלא היו כאן לפני כן, וכיוון שזה מים שלא היו כאן לפני כן לכן זה נקרא "רוי תורה" הסודות של התורה! גם בפשט יש סוד, וגם בסוד יש פשט וסוד, ומי שעמל בכל כחו סוג לימוד של מעמיק או זוכה לרוי תורה, למים חדשים שלא היו כאן קודם!! זה לא שחיין טוב אלא זה משהו אחר לגמרי!!

וזה שכתוב בפרקי אבות פרק ששי - רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה וכו' ומגלין לו רוי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק!! זה מעיין!! זה רוי תורה!!

וזה גם מה שכתוב בגמרא מסכת ברכות דף י"ז ע"א - "אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו, וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם, ועליו אמר שלמה טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו".

האם עכשיו ברור יותר מה זה שם טוב? האם עכשיו מובן יותר הכח של התורה לשנות ולהעלות את האדם? הרי כתוב שעליו אמר שלמה טוב שם משמן טוב! עליו הפירוש הוא שרק עליו ולא על אחרים! זה הדבר היחיד שעושה ונקרא שם טוב על ידי שאדם גדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו!

ונמשיך הלאה:

בשיר השירים פרק ז' פסוק ז' כתוב, מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים,

בא שלמה המלך ואומר לנו, במה אתה יפה ונעים? רק בדבר אחד! על ידי ש"אהבה בתענוגים", מה זה אהבה בתענוגים?

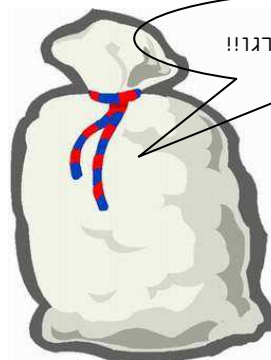
הביאור הוא - שאדם שלומד רק בגלל סיבה אחת, כי הוא אוהב! כי הוא אוהב מאוד את התענוגים! את התורה שנקראת תענוגים! אז האדם הוא באמת יפה, אבל אם אדם לומד תורה בגלל שהוא אוהב דבר אחר, שהוא אוהב שקוראים לו רב או שיש לו מעמד אז אין בזה שום יופי, אז זה לא שם טוב כי הוא לא קנה לעצמו אלא קנה בשביל הכרטיס ביקור שלו!! אם כן כמה שכר גדול רוב יש לאנשים העוסקים לפרנסתם ויושבים כל יום וקובעים זמן ללימוד!! הרי זה שהם לומדים זה נמו בשביל להתקדם ולדעת עוד לכבודו יתברך, ועל זה אפשר לומר עליו מה יפית ומה נעמת!!!

וזה מה שכתוב במסכת אבות (פרק ד' משנה ז') "ודאשתמש בתגא חלף הא למדת כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם", זאת אומרת שמי שמשתמש בתורה בשביל להשיג דברים יש עליו חיוב מיתה והוא נעלם!! ולמה? כי מי שמשתמש בתורה להשיג דברים אז זה מראה שתורתו היא רק כלי להשיג דברים אחרים ולא שהוא לומד בכדי לגדול בעצמו בעבודת ה'!! ואדם כזה נעלם בסוף!

והגמרא במסכת נדרים (דף ס"ב ע"א) מספרת על ר' טרפון שהיה הולך בשדה בזמן שכבר קיפלו את הסכינים המיוחדים לחתוך את התאנים, ור' טרפון אכל קצת מהתאנים כי בגע שמקפלים את הסכינים כל התאנים שנשארו הם הפקר ופטורים מהמעשרות, וראה

אותו בעל השדה וחשב שר' טרפון הוא מהגנבים שהיו באים לשדה שלו תמיד עוד לפני שהופקרו, ואז הוא רץ ותפס את ר' טרפון והכניס אותו לתוך שק ורצה להשליך אותו לנהר, אמר ר' טרפון (מתוך השק) "אוי לו לטרפון שזה הורגו", שמע אותו אדם שזה רבי טרפון עזב את השק וברח! ואמר רבי אבהו - כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה, אמר ר' יוחנן כל המשתמש

בכתרה של תורה נעקר מן העולם וכו', הרי עומדים לזרוק אותו לנהר וכי יש זמן להציע לאדם הזה כסף או משהו אחר? הרי זה פיקוח נפש! אלא רואים שבכל זאת רבי טרפון הצטער כי הוא

אוי לו לטרפון שזה הורגו!!

קריאת שמע בתנאי

שאלה: מי שמפחד שמא יבוא לעבור זמן קריאת שמע, מה ראוי לעשות?

הקדמה לקריאת שמע: קריאת שמע הוא מצוה דאורייתא. ולכתחילה יש לקרוא קריאת שמע הכי מוקדם שאפשר, ואין להמתין עד סוף זמן קריאת שמע^(א). מ"מ אינו ראוי לקרוא ביחידות מוקדם אם יכול להתפלל בציבור בסוף זמן קרי"ש. ומדברנן תיקנו לקרוא קרי"ש עם ברכות קרי"ש. ולכתחילה אין לקרוא קרי"ש בלי ברכותיה^(ב). מ"מ אם לא יכול להתפלל בציבור לפני סוף זמן קרי"ש, יש לקרוא קרי"ש בלי ברכותיה בתוך זמן קרי"ש, ואח"כ להתפלל בציבור עם הברכות^(ג).

מי שמסתפק שמא יבוא לעבור זמן קרי"ש: דברנו שמי שיודע שיכול לקרוא קרי"ש עם הברכות בזמנו בציבור, שאין לקרוא קרי"ש מוקדם בלי ברכות. אבל מי שיודע שבשעה שמתפלל בציבור יהיה ודאי לאחר סוף זמן קרי"ש, שיש לו לקרוא קרי"ש מוקדם בלי הברכות. אבל מה הדין במי שמסתפק שמא יעבור הזמן, מה ראוי לו לעשות? ע' ברע"א^(ד) שנתן עצה לקרוא קרי"ש בתנאי, וז"ל לענ"ד בירא שהצבור יעברו זמן קריאת שמע יכוין בדרך תנאי אם יעברו יהא יוצא בזה (בקר"ש שקורא עכשיו בקרבנות) ואם לא יעברו לא יצא בזה כמ"ש הבי"י ס' תפט לענין סי"ע (ספירת העומר) עכ"ל^(ה). וכן משמעות הלבוש שיש לקרוא קרי"ש בתנאי, וז"ל לפיכך יתכוין אם באולי יתעכב, שיצא ידי קריאה בזה עכ"ל^(ו).

מי שיודע שיבוא לעבור זמן קרי"ש של המג"א: מי שיודע שיבוא לעבור סוף זמן של המג"א, אבל לא סוף זמן של הגר"א, מה ראוי לו לעשות? באמת זה אותו דין דנ"ל, שגם כאן יש ספק שמא יבוא לעבור זמן קרי"ש. שהא שמא הלכה כהמג"א ונמצא שיבוא לעבור הזמן, ושמה הלכה כהגר"א ונמצא שלא יבוא לעבור הזמן. כ"כ בבה"ל ס"ס מו^(ז). ולכן לפי מה דנכתב לעיל בשם רע"א, שראוי להתנות (בכל מקום שיש להסתפק שמא יכול אח"כ לצאת קרי"ש ביחד עם ברכותיה), גם כאן יש לו להתנות. וכ"כ בתשובות והנהגות ח"א ס' נד.

ספירת העומר בתנאי: המקור של רע"א הוא מספירת העומר. ולפני שבועיים דברנו שדין זה שיכול להתנות אינו מוסכם לכ"ע. שע"ש שהפמ"ג כתב בדעת הטי"ז בדעת האבודרהם שהסופר בתנאי לא יצא^(ח). [ויש עוד דעת השו"ת עונג יו"ט שסבר שאין תנאי במצוה מועיל, ותנאי בטל ומצוה קיים^(ט)]. מ"מ ע"ש שפסק המ"ב למעשה שכן ראוי להתנות.

קרי"ש בתנאי לפי המ"ב: המ"ב בה"ל ספירת העומר הביא למנות בתנאי באופן שצריך. וכן בה"ל תפילין לגבי ברכות תפילין, הביא היסוד של רע"א שיכול להתנות^(י). אבל כאן בה"ל קרי"ש לא הוזכר במ"ב שום דבר לענין לקרוא בתנאי. אלא כתב סתם שאם מפחד שמא יבוא לעבור הזמן, שיש לקרוא עכשיו בכוונה לצאת ידי חובתו (וכסתימת הרמ"א)^(יא). וצ"ב למה דווקא כאן לא רצה המ"ב ליתן עצה לקרוא בתנאי. ואפשר לומר שלענין קרי"ש שהוא דאורייתא אמרינן שאין ברירה^(יב). לשיטת הפמ"ג בדעת הטי"ז. או שמא י"ל שאפשר שיש כאן בעיה של ברירה, ובמילי דאורייתא אמרינן שאין ברירה^(יג). או שמא י"ל שהמ"ב לא חש להזכיר התנאי כאן בקריאת שמע שאין נפק"מ בפועל. משא"כ בספירת העומר, שבלי התנאי לא יכול לחזור לברך בלילה^(יד). עכ"פ אינו ברור בהא שהשמיט המ"ב עצה זה אם הוא מפני שיש בעיה בתנאי, או רק שאין צריך לדקדק להתנות. ולמעשה צ"ב דעתו. מ"מ מסקנת רוב פוסקים שכן ראוי לעשות לקרוא קרי"ש בתנאי^(טו).

(א) ש"ע ס' נח ס"ב. (ב) מ"ב ס' נח ס"ב. (ג) ודאי מה שהביא ה"ב צ"ש הרא"ה, שט"פ עדיף לומר ברכות ק"ש אק"ש דאורייתא. מ"מ ע"ש צ"י שמוסיים שאין מנהג לחוש לזה. וכן משמעות סתמת הרמ"א (ע"ש צב"ל בסוף הסיומן). וע' צ"ח שחש להרא"ה וצ"ח סק"ד שקיים מנהגיו. מ"מ המ"ב פסק שמוטב ללכת ידי קרי"ש דאורייתא עם ברכותיה כמו שחקנו חז"ל לכתחילה. [וע' תשוב' והנהגות ח"ד סכ"א מה שגלמוד זכות על אלו שקורין סתם]. (ד) ע"ש צ"ח סק"ד שהיו דווקא אם יודע שיבוא לקרוא ברכות קרי"ש לפני סוף זמן תפילה. אבל אם מסתפק גם בזה, אין לו להמתין עליהם כלל אלא יתפלל ביחידות. וימנע המדרגות בזה: א. לכתחילה ראוי להתפלל בציבור מוקדם. ב. להתפלל בציבור בתוך זמן קרי"ש. ג. לקרוא קרי"ש בלי ברכותיה, ואח"כ לחזור עוד פעם להתפלל עם ברכותיה בציבור קודם סוף זמן תפילה. ד. להתפלל ביחידות. (ד) רע"א על המג"א ס' נח סק"ד. (ה) ע' צ"ח סק"ד. (ו) ע' צ"ח סק"ד. (ז) ע' צ"ח סק"ד. (ח) ע' צ"ח סק"ד. (ט) ע' צ"ח סק"ד. (י) ע' צ"ח סק"ד. (יא) ע' צ"ח סק"ד. (יב) ע' צ"ח סק"ד. (יג) ע' צ"ח סק"ד. (יד) ע' צ"ח סק"ד. (טו) ע' צ"ח סק"ד.